

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Brandeta Hryniewicka
Sędziowie	SSA Janusz Sulima (spr.) SSA Jerzy Szczurewski
Protokolant	Agnieszka Wądołkowska

przy udziale prokuratora Andrzeja Luchcińskiego

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2021 roku

sprawy z wniosku **A. K., M. G., Z. K. i C. K.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

z powodu apelacji prokuratora i pełnomocnika wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 17 maja 2021 r., sygn. akt II Ko 228/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża zasądzone kwoty od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców A. K., M. G., Z. K. i C. K. tytułem zadośćuczynienia do kwot po 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych i oddala wniosek co do odszkodowania i zadośćuczynienia w pozostałej części

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców A. K., M. G., Z. K. i C. K. kwoty po 240 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

IV. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 165/21	
----------------	---------------	----------------------	--

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji		
wyrok Sądu Okręgowego z dnia 17 maja 2021 r., sygn. akt 228/20		
1.2. Podmiot wnoszący apelację		
oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
oskarżyciel posiłkowy		
oskarżyciel prywatny		
obrońca		
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
inny		

1.3. Granice zaskarżenia		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
na korzyść na niekorzyść	w całości	
w części	co do winy	
co do kary		
	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy	

	prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
	art. 439 k.p.k.	
	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
uchylenie	zmiana	
2. USTALENIE FAKTÓW W ZWIĄZKU Z DOWODAMI		

PRZEPROWADZONYMI PRZEZ SĄD ODWOŁAWCZY				
2.1. Ustalenie faktów				
2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.2. Ocena dowodów				
2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu		
2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody,				

<p><i>które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i></p>			
<p>Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2</p>	<p>Dowód</p>	<p>Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu</p>	
<p>3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW I WNIOSKÓW</p>			
<p>Lp.</p>	<p>Zarzut</p>		
<p>I</p>	<p>apelacja pełnomocnika wnioskodawców:</p> <p>1. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 3 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. w związku z art. 558 k.p.k. poprzez błędne uznanie przez Sąd, że nie zostało wykazane, iż K. K. (1)</p>	<p>zasadny</p> <p>częściowo zasadny</p> <p>niezasadny</p>	

**poniósł szkodę
w związku z
pozbawieniem go
wolności od
stycznia 1945
roku do stycznia
1946 roku w
zakresie
dochodzonych
we wniosku
kwot, na skutek
uniemożliwienia
poszkodowanemu
wykonywania
pracy zarobowej
na
gospodarstwie
rolnym, tym
samym błędne
oddalenie
wniosku o
odszkodowanie
w pełnym
zakresie,**

**2.obrazę
przepisów
postępowania,
która mogła mieć
wpływ na treść
orzeczenia, tj.
art. 322 k.p.c.
w związku z
art. 558 k.p.k.
poprzez
nierozważenie
wszystkich
okoliczności
sprawy w
zakresie pełnej
kwoty
odszkodowania
uwzględniającej
rzeczywistą
stratę w
gospodarstwie
rolnym, w
sytuacji braku
możliwości
ściśłego**

**udowodnienia
przez
wnioskodawcę
szkody
poniesionej w
związku z
prowadzeniem
gospodarstwa
rolnego, tj. z
prowadzenia,
którego K. K.
(1) czerpał realne
dochody,**

**3.obrazę
przepisów
postępowania,
która mogła mieć
wpływ na treść
orzeczenia, tj.
art. 410 k.p.k.
poprzez:**

- pominięcie w
trakcie
orzekania o
wysokości
zadośćuczynienia
i niedocnienie w
sposób
szczególny
okoliczności, iż
K. K. (1) na
skutek
pozbawienia go
wolności od
stycznia 1945
roku do stycznia
1946 roku doznał
wyjątkowych
cierpień w
postaci rozłąki z
rodziną trudnych
warunków
transportu i
wywiezienia do
oboza w S.,
trwałych
uszczerbków na
zdrowiu,**

**oczywistej
niesłuszności
pozbawienia
wolności, stresu i
warunków
izolacji i
faktycznej skali
maltretowania,**

- **zasądzenie
niewspółmiernie
niskiej kwoty
zadośćuczynienia,
nieadekwatnej
do całokształtu
okoliczności
niniejszej
sprawy, tj. do
rozmiaru krzywd
i cierpień
doznanych przez
ojca
wnioskodawców,
ich
intensywności i
nieodwracalnego
charakteru,**

**4. obrazę
przepisów
postępowania,
która mogła mieć
wpływ na treść
orzeczenia, tj.
art. 7 k.p.k.
poprzez dowolną
ocenę dowodów
i wyciągnięcie z
materiału
dowodowego
zgromadzonego
w sprawie
wniosków
sprzecznych z
zasadami
prawkłowego
rozumowania,
doświadczenia
życiowego i**

*wskazaniami
wiedzy tj.*

- uznanie, iż ojciec wnioskodawców K. K. (1) nie poniósł szkody wynikającej z kwot związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego w dochodzonym zakresie, gdyż zdaniem Sądu pracował on w gospodarstwie rolnym ojca W. K. i pokrzywdzony nie otrzymywał stałego wynagrodzenia, podczas gdy szkody te pozostają w normalnym związku przyczynowo-skutkowym z przedmiotową izolacją*

- uznanie, że zadośćuczynienie w kwocie po 125.000,00 zł na rzecz każdego z wnioskodawców spełnia cel i wymogi określone art. 8 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń*

wydanych wobec
osób
represjonowanych
za działalność na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego
(ustawa lutowa)
w przypadku
krzywd K. K.
(1), w związku z
podejmowaniem
przez niego
działalności na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego,

5. obrazę
przepisów prawa
materialnego, tj.

- art. 445 § 1
k.c. w zw. z art.
445 § 2 k.c. oraz
art. 448 k.c., w
zbiegu z art. 8
ust. 1 w zw. z art.
8 ust. 2a ustawy
lutowej, poprzez
błędne przyjęcie,
że kwota
zadośćuczynienia
w wysokości
500.000,00 zł
jest kwotą
odpowiednią w
przypadku
krzywd K. K.
(1), podczas gdy
wskazane w
postępowaniu
dowodowym
okoliczności
dotyczące
warunków
odbywania tej
przymusowej

**izolacji
uzasadniają
zasądzenie
dalszej,
dochodzonej w
niniejszym
postępowaniu
sumy, tj.
1.950.508,12 zł
jako sumy
służącej
wyrównaniu
odniesionych
przez K. K. (1)
krzywd,**

**• art. 8 ust.
2a ust. 1 ustawy
lutowej w zw. art.
322 k.p.c., które
miało istotny
wpływ na treść
wydanego
wyroku,
polegające na
jego
niewłaściwym
zastosowaniu
skutkującym
brakiem
zasądzenia przez
sąd okręgowy
kwoty
odszkodowania z
tytułu prac
przymusowych,
pomimo
wykazania
podstaw do jego
zasądzenia.**

**6.błąd w
ustaleniach
faktycznych
przyjętych za
podstawę
wyroku, mający
wpływ na treść
orzeczenia,
polegający na**

**niedostatecznym
ustaleniu
rozmiaru
krzywdy**

**K. K. (1), a
w konsekwencji
niewzięciu pod
uwagę
wszystkich
okoliczności
mających wpływ
na wymiar
krzywdy, w tym
takich zdarzeń,
które
potęgowały jego
krzywdę fizyczną
i psychiczną tj.
niedocenie w
odpowiednim
stopniu skali
katowania ojca
wnioskodawców
w wyniku
wywiezienia go
do ZSRR w
styczniu 1945
r., podczas gdy
względy
merytoryczne i
racjonalne
wskazują iż
nieuzasadniona
jest ocena Sądu
ocena represji
doznanych przez
ojca
wnioskodawców,
w tym
katorżniczej
pracy, na
zasadzie
przyjęcia braku
podstaw
zadośćuczynienia
wykazanych
przez
pełnomocnika
wnioskodawców**

**jako
wyróżniających
sytuację K. K. (1);**

**7. obrazę
przepisów
postępowania,
która mogła mieć
wpływ na treść
orzeczenia, tj.:**

**- art. 413 §
1 pkt 5 k.p.k.
polegające na
niedopełnieniu
przez Sąd
Okręgowy w
Ostrołęce,
obowiązku
zawarcia w
wyroku
wszystkich
wymaganych
rozstrzygnięć
oraz uchybieniu
wymogowi
dokładnego
określenia w
wyroku ww.
rozstrzygnięć co
do dalszej części
dochodzonego
przez
wnioskodawców
roszczenia, tj.
polegające na
zasadniczej
sprzeczności
między częścią
dyspozytywną
wyroku sądu
odwoławczego,
w której
orzeczono wobec
wnioskodawców
przedmiotowe
kwoty
zadośćuczynienia
i odszkodowania
bez odniesienia**

się do
rozstrzygnięcia
co do dalej
dochodzonej
kwoty z tytułu
zadośćuczynienia
i odszkodowania,
a jego
uzasadnieniem, z
którego
lakonicznie
wynika, iż brak
podstaw, by
kwotę
zadośćuczynienia
(z pominięciem
odszkodowania)
określić na
poziomie jak
domagają się
wnioskodawcy,

apelacja
prokuratora:

błąd w
ustaleniach
faktycznych,
mający wpływ
na treść
orzeczenia,
polegający na
uznaniu, że
kwota 500.000 zł
jest adekwatna
do rozmiaru
krzywd i
cierpień, jakich
doznał K. K. (1)
i zasądzeniu od
Skarbu Państwa
na rzecz
wnioskodawców
A. K., M. G., Z.
K. oraz C. K.
zadośćuczynienia
w kwocie po
125.000 złotych,
podczas gdy
rekompensata ta

w rzeczywistości jest wygórowana w stopniu znacznym, co powoduje w konsekwencji, że stała się źródłem nadmiernego, nieuzasadnionego wzbogacenia wnioskodawców, w sposób nieadekwatny do jej wysokości odnosi się do doznanych krzywd oraz pozostaje w nieodpowiednich proporcjach do zasobów społeczeństwa i zdaje się przekraczać jego możliwości finansowe.

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Odnosnie apelacji pełnomocnika wnioskodawców:

Ad. 1 i 2

Brak jest jakichkolwiek podstaw faktycznych do zasądzenia na rzecz wnioskodawców wyższego odszkodowania,

aniżeli uczynił to Sąd pierwszej instancji. Nie ma też podstaw prawnych do zasądzenia odszkodowania za wykonywanie przez oskarżonego pracy przymusowej. Słusznie bowiem Sąd pierwszej instancji posłużył się metodą dyferencyjną przy ustalaniu istnienia i wysokości odszkodowania. Zgodnie z tą metodą wysokość szkody stanowi różnicę między rzeczywistym stanem dóbr uszkodowanego z chwili dokonywania ustaleń a stanem hipotetycznym, jaki by istniał gdyby do zdarzenia sprawczego nie doszło (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2020 roku, II KK 16/20, LEX nr 30971679). Zgodnie z art. 361 §2 k.c. szkoda polega na stracie, którą

**poszkodowany
poniósł oraz na
utracie korzyści,
które mógłby
uzyskać, gdyby
zdarzenia
wywołującego
szkodę nie było.**

**Pełnomocnik
wnioskodawców
nie
zakwestionował
ustaleń Sądu
Okręgowego, że
K. K. (1) przed
pozbawieniem go
wolności z
powodu
działalności na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego nie
był właścicielem
gospodarstwa
rolnego.**

**Właścicielem
gospodarstwa
rolnego, w
którym pracował
K. K. (1), był
jego ojciec – W.
K.. Możliwe jest,
że w tamtym
czasie K. K.
(1), pracując na
gospodarstwie
rolnym, nie
otrzymywał
żadnego
pieniężnego
wynagrodzenia.
Gospodarstwo to
stanowiło
zapewne źródło
wspólnego
utrzymania
rodziny K.. Nie
wydaje się, żeby**

**ojciec K. K. (1)
dzielił się ze
swoimi dziećmi
środkami
pieniężnym
uzyskiwanymi ze
sprzedaży
plodów rolnych.**

**Słusznie zatem
Sąd pierwszej
instancji uznał
za kwotę bazową
należnego
odszkodowania
wysokość
najniższego
wynagrodzenia
netto, to jest
2.061,67 złotych.
Jest to i tak
wysoka kwota
zważywszy, że
pracując w
gospodarstwie
ojca, mając na
względzie
panujące na wsi
stosunki
zwłaszcza w
latach
czterdziestych
ubiegłego wieku,
na pewno nie
otrzymywał
stałego
wynagrodzenia,
korzystając, jak
i inni członkowie
jego rodziny, z
dóbr
wypracowywanych
wspólnie w
gospodarstwie.
Rzeczą też
powszechnie
znaną jest, że po
wojnie przeciętne
dochody ludności
zarówno w**

mieście, jak i na wsi były niewielkie. Siła nabywczą zaś przeciętnego wówczas wynagrodzenia była z pewnością niższa od siły nabywczej obecnego najniższego wynagrodzenia. Nie zostało w każdym razie w niniejszym postępowaniu wykazane, jak twierdzi w apelacji jej autor, że K. K. (1) czerpał z pracy w gospodarstwie rolnym „realne dochody”.

Wprawdzie Sąd pierwszej instancji wprost tego w uzasadnieniu nie wyraził, ale z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wynika jednoznacznie, że Sąd pierwszej instancji przy ustalaniu wysokości odszkodowania kierował się dyspozycją art. 322 k.p.c. Ścisłe bowiem udowodnienie należnego wnioskodawcom odszkodowania

było niemożliwe i dlatego też sąd ten opierając się na rozważeniu wszystkich okoliczności zasądził odpowiednią sumę według swojego uznania. Pełnomocnik wnioskodawców w apelacji nie przedstawił jakichkolwiek argumentów i okoliczności, które mogłyby podważyć tę ocenę.

Ad. 3

Nie ma racji pełnomocnik wnioskodawców, że Sąd pierwszej instancji wydając zaskarżone orzeczenie naruszył dyspozycję art. 410 k.p.k. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku przekonują bowiem, że sąd ten wziął po uwagę wszystkie ujawnione na rozprawie dowody.

Zebrane w sprawie dowody nie wskazują, że K. K. (1) na skutek

pozbawienia wolności doznał wyjątkowych cierpień. Jego sytuacja w gruncie rzeczy nie różniła się od sytuacji innych osób, które z powodu działalności niepodległościowej zostały wywiezione w głąb ówczesnego (...). Pozbawienie wolności zawsze wiąże się z rozłąką z rodziną. Po zatrzymaniu był on transportowany w warunkach, w jakich były przewożone wówczas tysiące innych osób. Nie zostały przedstawione obiektywne dowody, że K. K. (1) na skutek osadzenia w łagrze mocno podupadł na zdrowiu. Twierdzenia jednego z wnioskodawców, że K. K. (1) żyłby dłużej, gdyby nie pobyt w sowieckim łagrze, oparte są na przypuszczeniach. Również na przypuszczeniach oparte są jego

twierdzenia, że
K. K. (1)
był bity, kiedy
pozbawiono go
wolności. Za
wiarygodne zaś
należy uznać
zeznania A. K.,
że jego ojciec
wykonywał w
obozie pracę w
niehumanicznych
warunkach przez
12 godzin
dziennie i że
jego pobyt w
łagrze odcisnął
swoje piętno na
długie lata w
jego psychice.
Nie mniej jednak
wskazać należy,
że okres
pozbawienia
wolności K. K.
(1) nie był długi.
Trwał bowiem
tylko rok. Szereg
osób
wywiezionych w
latach 1944 –
1945 wracało do
Polski
przeważnie po co
najmniej kilku
latach.

W tych
okolicznościach
należy uznać,
że nie tylko
żądana przez
wnioskodawców
kwota
zadośćuczynienia,
ale również
przyznana przez
Sąd pierwszej
instancji jest
rażąco

niewspółmiernie
wysoka do
krzywdy
doznanej przez
ojca
wnioskodawców.
W każdym razie,
nie
pomniejszając w
jakimkolwiek
stopniu rozmiaru
krzywdy
wyrządzonej
wnioskodawcy,
nie można jednak
pomijać tego,
że sposób i
okoliczności, w
których został
pozbawiony
wolności oraz
jego sytuacja
osobista i
rodzinna nie
wskazują, aby
stosowane wobec
niego represje
odbiegały swoim
charakterem i
natężeniem od
tych, których
doświadczała
większość osób
represjonowanych
w latach
czterdziestych
ubiegłego wieku
za działalność na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego.
Tymczasem w
innych tego
rodzaju
sprawach, nawet
gdy pozbawienie
wolności osoby
represjonowanej
było co najmniej

*kilkuletnie,
zasądzano
znacznie niższe
kwoty tytułem
zadośćuczynienia
za doznaną
krzywdę.*

Ad. 4

*Wbrew
twierdzeniom
obrońcy, Sad
pierwszej
instancji uznał,
że K. K. (1)
poniósł szkodę
w związku z
pozbawienia go
wolności. Przez
okres jednego
roku nie mógł
on pracować
w gospodarstwie
rolnym swojego
ojca i uzyskiwać
z tego tytułu
dochody.*

*Słusznie też Sąd
Okręgowy uznał,
że K. K. (1)
pracując w
gospodarstwie
ojca nie
otrzymywał
stałego
wynagrodzenia.*

*Wnioskodawcy
nie wykazali,
że było inaczej.
Biorąc zaś pod
uwagę panujące
stosunki
rodzinne na wsi
w latach
czterdziestych
ubiegłego wieku,
a także i później,
takie ustalenie*

zasługuje na pełną aprobatę.

Autor apelacji w ogóle nie wykazał naruszenia przez Sąd pierwszej instancji określonej w art. 7 k.p.k. zasady swobodnej oceny dowodów.

Przed wszystkim nie sposób jest uznać, że dokonał nieprawidłowych ustaleń w zakresie rozmiarów poniesionych przez K. K. (1) szkody i krzywdy.

Ad. 5

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1693) nie daje podstawy do zasądzenia „odszkodowania” za to, że osoba represjonowana w okresie

pozbawienia wolności wykonywała przymusową pracę, za którą nie otrzymywała należnego wynagrodzenia. Wykładni pojęcia „odszkodowania”, którym posługuje się ten przepis należy dokonywać zgodnie z regułami ustalonymi w prawie cywilnym. W szczególności ma tu zastosowanie art. 361 § 2 k.c., zgodnie z którym naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany (realnie) poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Z żadnego przepisu nie wynika, że represjonowanemu należy się swoisty ekwiwalent pieniężny za wykonywaną przymusowo pracę. Represjonowanemu należy się odszkodowanie wyłącznie w wysokości stanowiącej

**różnicę między
rzeczywistym
stanem dóbr
poszkodowanego
z chwili
dokonywania
ustaleń a stanem
hipotetycznym,
jaki by istniał
gdyby do
zdarzenia
sprawczego nie
doszło. Zasady
słuszności i
sprawiedliwości
społecznej
wyrażone w
samej ustawie
o uznaniu za
nieważne
orzeczeń
wydanych wobec
osób
represjonowanych
za działalność na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego
nakazują
orzeczenie
odszkodowania
w granicach tego
co osoba
represjonowana
utraciła (por.
wyrok Sądu
Najwyższego z
dnia 16 kwietnia
2021 roku, IV KK
75/20, LEX nr
3229410).**

**Nie doszło też do
obrazy
wskazywanych
w zarzucie
przepisów
Kodeksu
Cywilnego. Z**

naruszeniem przepisów art. 445 §1 i 2 k.c. mielibyśmy do czynienia, gdyby zostało przyznane zadośćuczynienie w kwocie symbolicznej. Tymczasem Sąd Okręgowy zasądził tytułem zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawców ogółem kwotę pół miliona złotych, która jest nie tylko symboliczna, ale też rażąco wysoka w stosunku do doznanej przez ojca wnioskodawców krzywdy. Niewątpliwie brak jest obiektywnego przelicznika krzywdy doznanej przez osobę niesłusznie pozbawioną wolności. Jednakże funkcja kompensacyjna zadośćuczynienia sprawia, iż z jednej strony - nie może mieć ono jedynie charakteru symbolicznego, zaś z drugiej - nie może być nadmiernym ekwiwalentem

pieniężnym w
stosunku do
krzywdy i być
źródłem
nieuzasadnionej
korzyści
majątkowej.

Ad. 6

Sąd pierwszej
instancji nie
popęłił żadnego
błędu w
ustaleniach
faktycznych. Z
pisemnych
motywów
zaskarżonego
orzeczenia
wynika, że sąd
ten uznał za w
pełni
wiarygodne
zeznania
wnioskodawcy
A. J. raz
jednakże należy
podkreślić, że
twierdzenia
wnioskodawcy,
że jego ojciec
był bity, są
oparte na
przypuszczeniach.
Brak zaś jest
innych
dowodów, że K.
K. (1), jak
twierdzi
pełnomocnik
wnioskodawcy,
był „katowany”,
kiedy przebywał
w łagrze. Wbrew
też twierdzeniem
autora apelacji
sytuacja K. K.
(1) niczym się
nie wyróżniała

spośród sytuacji osób, które w latach czterdziestych za działalność niepodległościową zostały zesłane do sowieckich łagrów.

Powtórzyć można za Sądem pierwszej instancji, że ciężkie warunki, jakie panowały w obozach pracy znane są powszechnie i właściwie wszystkie osoby w nich przebywające były traktowane podobnie.

Doskwierał im głód, zimno, skrajnie złe warunki bytowe, ciężka praca i choroby. Nie tylko sądy pierwszej instancji, ale również odwoławcze miały możliwość zapoznania się z relacjami osób, które doświadczyły podobnej krzywdy jak A. K..

Ad. 7

Rację ma autor apelacji, że w zaskarżonym wyroku zabrakło

rozstrzygnięcia odnoszącego się do całości żądania wnioskodawców. Sąd Okręgowy uwzględniając jedynie w części żądanie wnioskodawców powinien w wyroku zawrzeć rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku w pozostałym zakresie. Nie można jednakże zgodzić się z pełnomocnikiem wnioskodawców, że brak w wyroku takiego rozstrzygnięcia spowodował sprzeczność pomiędzy treścią wyroku a jego uzasadnieniem. Zarówno z wyroku, jak i z uzasadnienia jednoznacznie wynika, w jakiej części zostało uznane żądanie wnioskodawców.

Oдноśnie apelacji prokuratora:

Zgodzić się należy z prokuratorem, że zasądzona ogółem na rzecz wnioskodawców tytułem zadośćuczynienia

kwota 500.000 złotych jest wygórowana w znacznym stopniu i tym samym może stać się źródłem nadmiernego, nieuzasadnionego wzbogacenia wnioskodawców. Kwota ta jest niewątpliwie rażąco wysoka w stosunku do doznanej przez ojca wnioskodawców krzywdy.

Nie ulega żadnym wątpliwościom, że K. K. (1) był represjonowany z powodu działalności niepodległościowej.

Na pewno też w wyniku niesłusznego pozbawienia go wolności w ciężkich warunkach wyrządzono mu ogromną krzywdę.

Podkreślić jednakże należy, że znalazł się on w sytuacji nieodbiegającej od sytuacji innych osób, które w latach czterdziestych ubiegłego wieku zostały zesłane do sowieckich

Łagrów.
Niewątpliwie
każdą sprawę
należy
rozpatrywać
indywidualnie,
ale nie można
całkowicie
abstrahować od
orzeczeń
wydawanych w
innych tego
rodzaju
sprawach.
Tymczasem w
innych sprawach
zasądzano
zadośćuczynienie
w znacząco
mniejszych
rozmiarach,
przyznając za
jeden miesiąc
pozbawienia
wolności
zadośćuczynienie
w kwocie kilku
tysięcy złotych.
Sąd pierwszej
instancji ustalił
zaś
zadośćuczynienie
za krzywdę
wyrządzoną K. K.
(1) niesłusznym
pozbawieniem
wolności
związanym z
przymusową
pracą w kwocie
41.666 złotych
za jeden miesiąc
pozbawienia
wolności. W
wielu innych
tego typu
sprawach nie
było
przyznawane
osobie

represjonowanej
za działalność
niepodległościową
tak wysokie
zadośćuczynienie
w przeliczeniu
na jeden miesiąc
pozbawienia
wolności.

Jak słusznie
wskazał w
apelacji
prokurator,
opierając się na
źródłach
historycznych
należy ustalić,
że K. K. (1)
przebywał przez
okres jednego
roku w
warunkach
niehumanitarnych.

Pobyt w łagrze
mógł też
powodować
pogorszenie jego
stanu zdrowia.

Nie można
jednakże pomijać
faktów, że po
powrocie do
Polski
funkcjonował w
społeczeństwie
bez potrzeby
pomocy ze strony
osób trzecich,
prowadził
gospodarstwo
rolne i zmarł
w wieku 70
lat. W niniejszej
sprawie nie
wykazano, że
stwierdzone u
niego później
choroby miały
związek z jego

**pobytem w
łagrze.**

**Na wysokość
zadośćuczynienia
powinny mieć
również wpływ
aktualne
stosunki
majątkowe
społeczeństwa i
wysokość
przeciętnej stopy
życiowej.**

**Przyznana kwota
zadośćuczynienia
powinna
uwzględniać
poziom życiowy
społeczeństwa,
co powinno
pozwalać
uniknąć
zasądzania kwot
nieodpowiadających
społecznemu
poczuciu
sprawiedliwości.**

**Wysokość
zadośćuczynienia
powinna
przedstawić
przy tym
odeczuwalną
wartość
ekonomiczną,
adekwatną do
warunków
gospodarki
rynkowej, jednak
musi być
utrzymana w
rozsądnych
granicach,
odpowiadających
aktualnym
warunkom i
przeciętnej stopie
życiowej
społeczeństwa**

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2021 r. V CSKP 114/21, poz. 3220005).

Przyznanie wnioskodawcom zadośćuczynienia w łącznej kwocie pół miliona złotych w ogóle nie uwzględnia aktualnych warunków i przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa. W przeliczeniu na jeden miesiąc pozbawienia wolności K. K. (1) przyznana wnioskodawcom kwota przekracza ponad dwudziestokrotnie najniższe wynagrodzenie netto oraz prawie dziesięciokrotnie przeciętne wynagrodzenie netto w bieżącym roku. Nie sposób zatem nie uznać, że zasądzona przez Sąd pierwszej instancji kwota zadośćuczynienia w ogóle nie odpowiada aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej

społeczeństwa i w gruncie rzeczy stanowi źródło ich nieuzasadnionego wzbogacenia.

Poza tym, jak słusznie wskazuje prokurator, przyznanie tak wysokiego zadośćuczynienia znacząco odbiega od kwot zasądzanych z tego tytułu w innych podobnych sprawach. Taka rażąca dysproporcja kwot zasądzanych z tytułu zadośćuczynienia może godzić w poczucie sprawiedliwości.

Wniosek

Apelacja obrońcy: zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy dalszej kwoty 1.950.508,12 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę oraz dalszej kwoty 312.176,64 zł

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

odszkodowania
za szkodę ojca
wnioskodawców
K. K. (1),
w związku z
pozbawieniem
wolności K. K. (1)
od stycznia 1945
roku do stycznia
1946 roku, w
związku z
podejmowaniem
przez niego
działalności na
rzecz
niepodległego
bytu Państwa
Polskiego, wraz z
odsetkami
ustawowymi za
opóźnienie od
dnia
uprawomocnienia
się wyroku do
dnia zapłaty,
ewentualnie o
uchylenie
zaskarżonego
wyroku i
przekazanie
sprawy Sądowi
I instancji do
ponownego
rozpoznania.

Apelacja
prokuratora:

zmianę
zaskarżonego
orzeczenia i
zasądzenie od
Skarbu Państwa
na rzecz A. K.,
M. G., Z. K. oraz
C. K.
zadośćuczynienia
w kwocie po
40.000 złotych
wraz z

<p>ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty oraz utrzymania zaskarżonego wyroku w mocy w pozostałym zakresie.</p>		
<p>Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Odnosnie wniosku pełnomocnika wnioskodawców:</p> <p>Niezasadność zarzutów apelacyjnych determinowała nieuwzględnienie wniosku zawartego w apelacji pełnomocnika wnioskodawców.</p> <p>Odnosnie apelacji prokuratora:</p> <p>Za kwotę adekwatną do doznanych przez K. K. (1) cierpień psychicznych i fizycznych należałoby uznać za jeden miesiąc jego pozbawienia wolności</p>		

**połączonego z
przymusową
pracą kwotę
równoważną
potrójnej
wysokości
przeciętnego
wynagrodzenia
netto w 2021
roku. Należy
jednakże mieć
na względzie, że
prokurator w
apelacji zażądał
zasądzenia na
rzecz wszystkich
wnioskodawców
kwot po 40.000
złotych, czyli w
sumie 160.000
złotych, co daje
w przeliczeniu
na jeden miesiąc
pozbawienia
wolności K. K.
(1) kwotę 13.333
złotych.
Wprawdzie
zasadniczo sąd
odwoławczy w
postępowaniu
karnym nie jest
związany
wnioskiem
prokuratora, ale
w tym przypadku
należy uznać,
że prokurator
zaskarżył wyrok
w części
dotyczącej
zadośćuczynienia
co do kwoty
przekraczającej
160.000 złotych.
Z tego też
względu należało
obniżyć
zasądzone na
rzecz**

<p>wnioskodawców zadośćuczynienia do kwot po 40.000 złotych.</p>		
<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>		
<p>1.</p>		
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>		
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>		
<p>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>		
<p>1.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>	
<p>Utrzymano wyrok w mocy w zakresie zasądzonego na rzecz wnioskodawców odszkodowania.</p>		
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>		
<p>Ponieważ wszystkie</p>		

<p>zarzuty z apelacji pełnomocnika wnioskodawcy odnośnie zasądzonego na rzecz wnioskodawców odszkodowania okazały się bezzasadne, należało w tym zakresie utrzymać w mocy zaskarżony wyrok. Ustalenia Sądu pierwszej instancji co do wysokości należnego wnioskodawcom odszkodowania są prawidłowe.</p>		
<p>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</p>		
<p>1.</p>	<p>Przedmiot i zakres zmiany</p>	
<p>Obniżono zasądzone na rzecz wnioskodawców kwoty tytułem zadośćuczynienia do kwot po 40.000 złotych.</p>		
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>		
<p>Zarzut z apelacji prokuratora okazał się zasadny.</p>		

Wnioskodawcom została zasądzona rażąco wysoka kwota z tytułu zadośćuczynienia za pozbawienie wolności K. K. (1) przez okres jednego roku.

Za kwotę adekwatną do doznanych przez K. K. (1) cierpień psychicznych i fizycznych należałoby uznać za jeden miesiąc jego pozbawienia wolności, połączonego z przymusową pracą, kwotę równoważną potrójnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia netto w 2021 roku. Należy jednakże mieć na względzie, że prokurator w apelacji zażądał zasądzenia na rzecz wszystkich wnioskodawców kwot po 40.000 złotych, czyli w sumie 160.000 złotych, co daje w przeliczeniu na jeden miesiąc pozbawienia wolności K. K. (1) kwotę 13.333 złotych. Wprowadzie zasadniczo sąd

odwoławczy w postępowaniu karnym nie jest związany wnioskiem prokuratora, ale w tym przypadku należy uznać, że prokurator zaskarżył wyrok w części dotyczącej zadośćuczynienia co do kwoty przekraczającej 160.000 złotych. Z tego też względu należało obniżyć zasądzone na rzecz wnioskodawców zadośćuczynienia do kwot po 40.000 złotych.

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji

5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia

1.1.

art. 439 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia

2.1.

Konieczność przeprowadzenia na

art. 437 § 2 k.p.k.

	nowo przewodu w całości		
Zwiążle o powodach uchylenia			
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwiążle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia			
4.1.		art. 454 § 1 k.p.k.	
Zwiążle o powodach uchylenia			
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania			
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku			

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. KOSZTY PROCESU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
II i III	<p><i>Pomimo że apelacja wnioskodawców okazała się bezzasadna, stosownie do treści art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t. j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1693), który stanowi, że koszty postępowania w sprawach objętych tą ustawą, w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa, zasądzono na</i></p>	

*rzecz
wnioskodawców
poniesione przez
nich w
postępowaniu
odwoławczym
koszty
zastępstwa
procesowego.
Wobec tego, że
pełnomocnik nie
przedstawił ani
rachunku, ani
też spisu tych
kosztów, ich
wysokość
ustalono na
podstawie §11
ust. 6
rozporządzenia
Ministra
Sprawiedliwości
z dnia 22
października
2015 roku w
sprawie opłat
za czynności
adwokackie (Dz.
U. 2015, poz.
1800).*

*Artykuł 13
cytowanej
ustawy
zobowiązywał
też do obciążenia
Skarbu Państwa
kosztami
sądowymi za
postępowanie
odwoławcze.*

7. PODPIS